

בס"ד. משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תנש"א.

מתחילתה עד סופה (בציבור, ובברכות לפני ולאחרי).

וענין זה מודגש במיוחד בפרשת שבוע זה – פרשת שלח:

פרשת שלח עוסקת (ברובה) בענין אצח – פרשת המרגלים, החל משילוח המרגלים (מהתחלת הפרשה עד שני), הליכתם וביאתם, דברי תשובתם למשה ואהרן וכל עדת בני"י, וכל השתלשלות המאורעות בהמשך לזה, עד להעונש וכי (משני עד קרוב לחמישי), ובהמשך לזה גם פרשת נסכים, "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם גו' ועשיתם אשה לה' גו' ויין לנסך וגו'",⁷ שאף שחטאו ונגזרה גזירה עליהם, מ"מ, "בישר" הם שיכנסו לארץ"⁹ (מסוף רביעי עד ששי¹⁰) – סיפור אחד ארוך שמשתרע על ריבוי פסוקים ברוב חלקי הפרשה, אשר, כדי

א. דובר כמ"פ אודות החלוקה דקריאת התורה לפרשיות השבועי – שאף שבכל שבת קורין פרשה אחת בתורה השייכת במיוחד לזמן זה,² ובכל יום מימי השבוע לומדים חלק מהפרשה השייך במיוחד ליום זה,³ מ"מ, כל פרשה בתורה וכל חלק פרטי שבה קשור גם עם כל התורה כולה (מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל"), שהיא (כלשון הכתוב בפרשתנו⁴) "תורה אצח"⁵, כמו בפרשה אחת, שכל חלק שבה קשור עם הפרשה כולה, כמודגש בהקריאה דיום השבת (הסך-הכל דכל ימי השבוע⁶) שקורין כל הפרשה כולה

(1) כ"המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת, מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית... וקוראין והולכין על הסדר הזה עד שגומרין את התורה בהג הסוכות" (רמב"ם ה' תפלה רפ"ג).

(2) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א): "המועדים של כל השנה כו' בכלן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן". וידוע פתגם רבינו הזקן שצריכים "לחיות" עם הזמן, הפרשה בתורה שקורין ולומדים באותו זמן ("היום יום" ב' חשוך, ובכ"מ). – ולהעיר, שהשייכות של הפרשה להזמן היא עד כדי כך שיום השבת וכל ימי השבוע נקראים על שם הפרשה: יום ראשון פרשת שלח, וכי"ב בשאר ימי השבוע, עד לשבת פרשת שלח.

(3) ביום ראשון מהתחלת הפרשה עד שני, ביום שני משני עד שלישי, ועד"ז בכל ימי השבוע, עד ליום השבת, משיביעי עד סיום הפרשה (נוסף על הקריאה דכל הפרשה כולה, כדלקמן בפנים).

(4) טו, טז. שם, כט.
(5) ויתירה מזה – שכל התורה כולה שהתחלתה באות ב' וסיומה באות ל' היא תיבה אחת: "לב" (ראה אותיות דר"ע אות ב' בסופו). – ולהעיר, שהתורה נמשלה לדם, ומשכן הדם הוא בלב, וממנו מתפשט בכל אברי הגוף (ראה לקו"ת במדבר יג, א. ובכ"מ).

(6) ולהעיר, שבכולם מודגשת השייכות ליום השבת, כמ"ש (יתרו כ, ח) "זכור את יום השבת לקדשו", עיי"ז ש"מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוונו לזכור תמיד בכל יום" (רמב"ן שם), ועד להנהגת שמאי

הזקן ש"כל ימיו ה' אוכל לכבוד שבת, כיצד, מצא בהמה נאה לוקחה ואומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה לוקחה ומניחה לשבת ואוכל את הראשונה בחול" ("ואף הלל מודה שכדברי ב"ש יותר נכון לעשות, אלא שה' בוטח בה' שבדאי יזמין לו לשבת מנה יפה מכל הימים" (שו"ע אדה"ז א"ח סרמ"ב ס"א)).

(7) טו, ב ואילך.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) והטעם שהבשורה ע"ד הכניסה לארץ נאמרה בשייכות לפרשת נסכים דוקא – כי, בענין הנסכים מודגשת ההמשכה למטה גם בענין הקרבנות שענינם העלאה למעלה, היפך שיטת המרגלים שלא רצו להכנס לארץ כדי שלא יצטרכו לעסוק בעבודה הדמשה למטה (ראה לקו"ת פרשתנו מ, טע"א ואילך. ובכ"מ).

(10) וי"ל שזהו גם תוכן ההמשך דפרשת חלה שבהתחלת השיעור דשני – "בבואכם אל הארץ גו' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'" (שם, יח"ט) – היפך שיטת המרגלים שרצו להשאיר במדבר כדי שלא יצטרכו לאכול מ"לחם הארץ" (לאחרי הקדמת חרישה תוריעה), כי אם, "לחם מן השמים".

הקשר והשייכות להזמן שבו קורין בתורה פרשת שלח, בסיומו של חודש סיון, כדלקמן.

ב. ויש לבאר תחילה תוכן הענין דשילוח המרגלים – הן בפרשת השבוע, והן בהפטורה שהיא סיום וחותרם קריאת הפרשה כולה¹⁶, אשר, עם היותה "מענין הפרשה"¹⁷, שמסופר בה אודות שילוח המרגלים ע"י יהושע¹⁸, יש בה כמה שינויים לגבי המסופר בפרשה אודות שילוח המרגלים ע"י משה (כמבואר במפרשים¹⁹), ומהם:

(א) במרגלים דמשה נאמר "שלח לך", ומפרש רש"י (פשוטו של מקרא) "לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח", משא"כ במרגלים דיהושע "בודאי לא עשה יהושע מדעתו רק שהשי"ת ציווה ע"כ"²⁰, כמובן בפשטות (ועד שאין צורך לפרש בקרא) שלאחרי הקלקול שהי' כתוצאה משילוח המרגלים מדעתו של משה (ללא ציווי הקב"ה), לא הי' יהושע שולח מרגלים מדעתו, ועכצ"ל "שהשי"ת ציווה ע"כ".

(ב) במשה כתיב "שלח לך אנשים" ("אנשים" דייקא, ולא מרגלים²¹) ויתורו את ארץ כנען" (ולא "ויחפרו (וירגלו) את הארץ"²²), וביהושע כתיב "אנשים

לידע הענין והסיפור כולו, לא מספיק ללמוד חלק אחד בפרשה, אלא צריכים ללמוד ההמשך בשאר חלקי הפרשה עד לסיום הענין כולו, שבזה מודגש ש(רוב) חלקי הפרשה הם (ענין אחד ו)פרשה אחת.

ועוד ועיקר¹¹ – שסיומה וחותרמה של פרשת שלח ("הכל הולך אחר החיתום"¹²) בפרשת ציצית¹³, שעם היותה מצוה פרטית (א' מתרי"ג מצוות התורה), ה"ה "שקולה כנגד כל המצוות"¹⁴, שנאמר "וראיכם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'", ש"מנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג"¹⁵, ודוגמתו בתורה, שכל ענין ופרשה בתורה קשור ושייך לכל הענינים והפרשיות שבתורה, כיון שהתורה כולה היא "תורה אחת".

וצריך להבין: (א) כיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיק, מסתבר לומר, שהדגשת ענין האחדות בתורה בפרשת שלח דוקא קשורה עם תוכן (רוב) הפרשה – ענין המרגלים, (ב)

11 כי, ענין (סיפור) אחד שמשתרע על ריבוי פסוקים ברוב חלקי הפרשה ישנו בכמה פרשיות (ולדוגמא: פרשת בלק – כל הפרשה כולה (מתחילתה עד סופה) היא סיפור אחד).

12 ברכות יב, א.

13 ולפנ"ז – פרשת ע"ז ופרשת שבת (מקושש עצים), ומפרש רש"י (מיסודו של רבי משה הדרשן) "למה נסמכה פרשת מקושש לפ' ע"ז, לומר שהמחלל את השבת כעובד ע"ז שאף היא שקולה ככל המצוות, וכן הוא אומר בעורא* ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך תורה ומצוות ואת שבת קדשך הודעת להם", ומסיים, "ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצוות".

14 טו, לט.

15 פרש"י עה"פ.

(* נחמ"י ט, ג'י"ד – בנינוי לשון (ובדפוס ראשון) נעתק הפסוק בשלימותו).

16 כולל גם פרשת ציצית שבסיום וחותרם הפרשה.

17 שו"ע אדע"ה או"ח ר"ס רפד.

18 יהושע ב, א ואילך.

19 ראה אלשיך, אברבנאל, אוה"ח, באר מים חיים (לאחי המהר"ל) ריש פרשתנו. ועוד.

20 לקר"ת פרשתנו נא, ג.

21 ולהעיר, שבכל הפסוקים שבפרשה לא נקראו בשם מרגלים (משא"כ בפירוש רש"י ומדרשי חז"ל). וראה בארוכה לקו"ש (חלק לג) שלח תשמ"ח (באופן אחר).

22 ורק בדברי התוכחה בפ' דברים (א, כב- כד) נאמר "ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ .. וירגלו אותה", כדלקמן ס"ד.

הבולט לכל, ועד שהי' צורך שהקב"ה יעשה נס שלא ישימו לב אליהם, "בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים .. כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו"³¹; משא"כ במרגלים דיהושע מפורש בקרא "מרגלים חדש" – הן ביחס לבנ"י, ש"בסתור שלחם כי לא רצה שידעו כל ישראל"³², ולכן כשחזרו משליחותם כתיב³³ "ויבואו אל יהושע גו' ויספרו לו גו' ויאמרו אל יהושע" (ולא לכל בני³⁴), והן ביחס ליושבי הארץ, ש"אמר להם עשו עצמכם כחרשים כדי שלא יסתירו דבריהם מפניכם, ד"א חרש חרס, הטעינו עצמכם קדרות כדי שתהיו נראין כקדריין"³⁵, ועד שבמשך זמן שליחותם הוצרכו להתחבא שלא יראום יושבי הארץ, כמ"ש³⁶ "ותקח האשה את שני האנשים ותצננו .. ותאמר להם ההרה לכו פן יפגעו בכם הרודפים ונחבתם שמה גו'".

ו) המרגלים דמשה "הלכו בגבולי (של כל הארץ) באורך וברוחב"³⁷, "ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה"³⁸ (במשך ארבעים יום³⁹), ואילו

מרגלים", "לחפור את הארץ"²³, "לחפור²⁴ את כל הארץ באו"²⁵.

ג) במרגלים דמשה נאמר "איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו", ו"ב אנשים" ("שנים עשר אנשים איש אחד לשבט"²⁶), ואילו במרגלים דיהושע נאמר "וישלח יהושע גו' שנים אנשים".

ד) המרגלים דמשה הם נשיאי ישראל, "כל נשיא בהם .. ראשי בני ישראל המה ואלה שמותם גו'", ואילו במרגלים דיהושע נאמר "שנים אנשים" סתם, ולא נתפרש בכתוב²⁷ מי היו שני האנשים (שמותיהם ועאכו"כ מעלות שלהם).

ה) שילוח המרגלים דמשה הי' באופן של פירסום – הן ביחס לבנ"י, שידעו כולם ע"ד שילוח המרגלים²⁸, וכשחזרו משליחותם נאמר²⁹ "וישיבו אותם דבר ואת כל העדה", והן ביחס ליושבי הארץ, שהרי המרגלים לא השתדלו להטמין את עצמם (כדי שלא ירגישו בנוכחותם ויחשדו בהם) ע"י שכל א' מהם יד' לבדו לרגל חלק מסויים בארץ³⁰, אלא הלכו כולם ביחד באופן

לראות", "שהרי נכנסתם בעשרה שערי העיר" (מקץ מב, ט"ב ובפרש"י). והתועלת בזה – בשתיים: (א) שלא מרגישים (כ"כ) בנוכחותם, (ב) קיצור משך הזמן הדרוש לריגול הארץ כולה, כפשוט.

(31) פרש"י פרשתנו שם, לב.

(32) פי' הרד"ק עה"פ.

(33) ב, כג"כ.

(34) ו"ל שלאח"י סיפרו גם לכל בני – כמובן מפ"י הרד"ק בביאור הטעם שלחם בסתר, "כדי שלא יפחדו בשלח מרגלים", היינו, שלא יפחדו מכשלוך השליחות כפי שאירע במרגלים דמשה, "והוא לא שלחם אלא לפי שידע שיצליחו בשליחותם ויחייבו לב ישראל בכשורות טובות", היינו, שלאחרי ששבו משליחותם והצליחו בה, סיפרו לכל בני"י כדי לשמח לבם.

(35) פרש"י (ורד"ק) עה"פ.

(36) ב, ד"טז.

(37) פרש"י פרשתנו שם, כא.

(38) פרש"י שם, כה.

(39) אף ש"מהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ליום, הרי ארבעים יום מן המזרח למערב, והם הלכו

23 שם, ב.

24 שם, ג.

25 ואף שלשון זה הוא מדברי אנשי יריחו ומלך יריחו, ואילו בדברי יהושע נאמר "לכו ראו את הארץ ואת יריחו" – הרי מפורש בסיום הענין דכיבוש יריחו (שם ו, כב"כה) "האנשים המרגלים .. אשר שלח יהושע דוגל את יריחו" (וראה לקמן הערה 58).

26 דברים א, כג.

27 כי אם בדרשת חז"ל – "פנחס וכלב היו" (פרש"י שם, ד – ממדרש אגדת תנחומא). וראה לקמן ס"א.

28 כיון שכל ענין שילוח המרגלים הי' ביזמתם, כמבואר בהמשך פירוש רש"י (בהביאור ד"שלח לך, לדעתך") "לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו כמה שנאמר ותקרבון אלי כולכם".

29 יג, כו.

30 כדרכם של מרגלים, כפי שמצינו בדברי יוסף לאחיי ש"מרגלים אתם .. ערות הארץ באתם

ויש לומר, ששילוח המרגלים דמשה (לדעתו של משה⁴³) לא הי' (כ"כ) לצורך כיבוש הארץ, לדעת הדרכים ומבוא הערים (כי בזמנו של משה לא הי' צורך בדבר), אלא (בעיקר) כדי להכיר את תכונותי ומעלותי של הארץ; ושילוח המרגלים דיהושע לא הי' לצורך הכרת תכונות ומעלות הארץ (שתועלת זו כבר נעשתה ע"י המרגלים דמשה), אלא לצורך כיבוש הארץ, לדעת הדרכים ומבוא הערים (כי בזמנו של יהושע הי' צורך בכך), כדלקמן.

ד. ביאור הענין:

אע"פ שבקשת בני"י לשילוח המרגלים היתה "ויחפרו לנו את הארץ וישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבוא אליהן (תחלה לכבוש)"⁴⁴, מ"מ, לא מצינו בדברי משה להמרגלים שנצטוו לחפור את הארץ לידע מהיכן היא נוחה ליכבש⁴⁵.

וטעם הדבר – י"ל בפשטות – כיון שכיבוש הארץ לא הי' כדרך כל כובשי ארצות בדרך הטבע, אלא ע"י הקב"ה⁴⁶, כדברי משה (בדברי התוכחה⁴⁷

המרגלים דיהושע, אף שנצטוו "לכו ראו את הארץ ואת יריחו"¹⁸ (לא רק יריחו בלבד, אלא גם הארץ), מ"מ, לא זו בלבד שנכנסו ליריחו בלבד, ולא לשאר חלקי הארץ, אלא עוד זאת, שאפילו את יריחו עצמה לא הספיקו לתור, כיון שבאותו לילה שהגיעו לביתה של רחב, הורידתם רחב בעד חלון ביתה שבקיר החומה אל מחוץ לעיר, "וילכו ויבואו ההרה וישבו שם שלשת ימים עד שבו הרודפים"⁴⁰, ותיכף חזרו ליהושע, ובכך נסתיימה שליחותם.

ג. ונקודת הביאור בזה – שפעולות המרגלים דמשה ודיהושע הם פעולות שונות אבל מצטרפות זו לזו ומשלימות זו את זו לצורך מטרה אחת, כיבוש וקניסה לארץ.

ובהקדמה – ששילוח המרגלים יכול להיות לצורך שתי מטרות: (א) לצורך הכיבוש – "כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי" ששולחים לפנייהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים, ובשוכם ילכו התרים בראש הצבא להורות לפנייהם הדרכים.. שיתנו להם עצה באיזו עיר ילחמו תחילה ומאיזה צד יהי' נוח לכבוש את הארץ"⁴¹, (ב) לצורך הקניסה לארץ (כולל ההתיישבות בה לאחר ובהמשך להכיבוש) – שידעו ויכירו בטובתה של הארץ, ע"י "שיגידו⁴¹ להם כל עניני הארץ לשמחם במעלותי.. ויעלו בה בחפץ גדול"⁴².

ארכה ורחבה" (שיעור כפול) – כיון ש"קצר לפנייהם את הדרך" (פרש"י שם).

(40) ב, כב.

(41) רמב"ן ריש פרשתנו.

(42) ויש לומר, שידיעת המעלות התכונות והסגולות המיוחדות של הארץ, דרושה ומועילה גם להכנה לסגל לעצמם אורח-חיים המתאים לארץ מיוחדת זו.

(43) אף שכונות בני"י ש"באו.. ואמרו נשלחה אנשים לפנינו" היתה באופן אחר, כדלקמן בפנים.

(44) דברים א, כב (ובפרש"י).

(45) כדרכם של מרגלים – כפי שמצינו בדברי יוסף לאחיו "מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם", "גלוי הארץ מהיכן היא נוחה ליכבש" (מקץ שם, ט ובפרש"י).

(46) ולכן, החשש היחידי מהעם היושב עליה, הוא, לא החזק והריבוי הגשמי (כי, "החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", נוגע לטיב הארץ, כדלקמן בפנים), אלא "אם יש בהם אדם כשר שיגיד עליהם בזכותו" (פרש"י פרשתנו שם, כ). – ועפ"י יש לבאר הכרחו של רש"י להוציא המקרא "היש בה עץ" מפרשטו, עץ עושה פרי כפשוטו.

(47) ועפ"י מתורצת הקושיא למה לא נתפרש

(* נוסף על ההכרח מטיוס הכתוב "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ביכורי ענבים", שעפ"י אין מקום להשאלה "היש בה עץ אם אין".

היא (לא כדי לדעת אם כיבוש הארץ יהי בנקל אם לאו, אלא) בירור ל"החזק הוא הרפה" – כפירוש רש"י: "סימן מסר להם אם בפרזים יושבין חזקים הם שסומכין על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבין חלשים הם" – שמזה יודעים טיב הארץ, אם היא "ארץ מגדלת גבורים" או "ארץ מגדלת חלשים"⁵².

ושליחות זו (לראות את טיב הארץ) נתקיימה במילואה ע"י המרגלים – "באנו אל הארץ אשר שלחחנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרי"⁵³, ואילו לא היו מקלקלים ע"י ההוספה שלהם על

על בקשתם "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ" ("ה' אלקיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם.. ההולך לפניכם.. באש לילה לראותכם בדרך אשר תלכו בה ובענן יומם"⁴⁸, שאין צורך (ועאכו"כ הכרח) לברר "את הדרך אשר נעלה בה", כיון שהענן הולך לפניהם ומראה להם הדרך"⁴⁹.

שליחותם של המרגלים היא (כמפורש בקרא) "וישלח אותם משה לתור את הארץ.. וראיתם את הארץ" – לראות את טיב הארץ, תכונות ומעלות⁵⁰: "וראיתם את הארץ מה היא גו' הטובה היא גו' השמנה היא גו'⁵¹ (ולכן צום "והתחזקתם ולקחתם (השתדלות מיוחדת) מפרי הארץ", שיראו פירותי הטובים והשמנים). ולא

עוד אלא שגם ראית העם ("וראיתם.. את העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב") היא (לא כדי לדעת אם כיבוש הארץ יהי בנקל אם לאו, אלא) לצורך בירור טיב הארץ כפי שמשפיעה על העם היושב עלי' – כפירוש רש"י: "יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים" ("החזק הוא הרפה"), יש (ארץ) מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין" ("המעט הוא אם רב"). וגם ראית "הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים"

(52) ויש לומר, שהכרחו של רש"י לפרש כן (שכל פרטי הענינים שבכתוב עיקרם בנוגע לטיב הארץ) הוא מטוסד ג' הכתובים, שבפסוק הראשון מתחיל "וראיתם את הארץ מה היא" (ואינו מפרט דבר) וממשיך תיכף "ואת העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", ובפסוק השני חזר לארץ, "ומה הארץ גו' הטובה היא גו' ומה הערים גו' הבמחנים גו'", ומוסיף בפסוק השלישי "ומה הארץ השמנה היא גו'" – דלכאורה מתאים יותר לכתוב תחילה ובבת אחת כל פרטי הענינים דהארץ, "וראיתם את הארץ מה היא הטובה היא גו' השמנה היא גו'", ואח"כ פרטי הענינים דהעם היושב עלי' והערים אשר הוא יושב בהנה? ולכן מפרש רש"י שמ"ש בהמשך פסוק הראשון "ואת העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", הוא, פירוש והסבר להתחלת הכתוב "וראיתם את הארץ מה היא", "יש ארץ מגדלת גבורים.. יש מגדלת אוכלוסין", היינו, שטיב הארץ ניכר ב"העם היושב עלי'"; ובפסוק השני מוסיף לבאר הסימן לבחון אם הארץ מגדלת גבורים ואוכלוסין – "ומה הארץ אשר הוא יושב בה (ומגדלת) הטובה היא", "במעיינות ותהומות טובים ובריאים", שמזה יודעים שהיא "מגדלת אוכלוסין", "ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים", "חזקים הם שסומכין על גבורתם", שמזה יודעים שהיא "מגדלת גבורים"; ובפסוק השלישי ממשיך בנוגע לטיב הארץ עצמה, "ומה הארץ (כשלעצמה) השמנה היא", ומסיים "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", שע"ז יראו כל בני"ש השמנה היא", כיון שמגדלת פירות טובים.

(53) שם, כז.

בפרשתנו שמש לא רצה לשלוח המרגלים והוכיחם כו' – כי בפרשתנו מדובר אודות שילוח המרגלים כפי שהי' בפועל, לדעתו של משה, "לתור את הארץ", כדלקמן בפנים.

(48) דברים שם, ל"ג.

(49) ואילו היו נכנסים לארץ מיד, ע"י משה – הי' הולך לפניהם גם עמוד הענן לנחותם הדרך.

(50) ומודגש בלשון "ויתורו" – "שיש במשמעותו גם לשון יתרון, כי רצה הקב"ה להראות להם יתרון הארץ על כל הארצות" (כלי יקר ריש פרשתנו).

(51) יג, יח"כ.

"נמלך בשכינה" האם יש מקום לשילוח מרגלים (לא כדי לחפור את הארץ, אלא כדי) לראות את טיב הארץ, ואמר לו הקב"ה "שלח לך", "לדעתך .. אם תרצה שלח"⁶⁰, היינו, שמצד הקב"ה אין צורך בשילוח מרגלים גם לא לצורך ראיית טיב הארץ, שהרי "אני אמרתי להם שהיא טובה, שנאמר⁶¹ אעלה אתכם מעני מצרים וגו'", ואעפ"כ היתה דעתו של משה שיש לשלוח מרגלים שיראו את טיב הארץ, כי, בהיותו רוען של ישראל, ראה והרגיש את הצורך שלהם לשמוע ע"ד טיב הארץ מאנשים שיראוהו תחילה, "שיגידו להם כל עניני הארץ לשמחם במעלותי" .. ויעלו בה בחפץ גדול".

ולכן נאמר "שלח לך אנשים (ולא מרגלים) ויתורו (ולא ויחפרו) את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם" (י"ב נשיאי ישראל) –

(60) ועפ"ז יש לתרץ התמיהה בפרש"י בפ' דברים "ויטב בעיני הדבר", "בעיני ולא בעיני המקום, ואם בעיני משה ה"י טוב למה אמרה בתוכחות וכו'" – דלכאורה, הקושיא העיקרית היא: אם לא הוטב בעיני המקום למה שלחם משה – כי, זה שלא הוטב בעיני המקום הוא בקשתם לחפור את הארץ, וזה ש"נמלך בשכינה" הוא בנוגע לשילוח המרגלים בפועל לראות טובת הארץ.
(61) שמות ג, טז. – וסיומא דקרא "אל ארץ זבת חלב ודבש".

יש לומר, שרש"י מביא רק התחלת הפסוק אף שהעיקר הוא סימו, כדי להדגיש גודל התרשמותו על הבקשה ושילוח המרגלים (שלכן "חייחם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא ירשוהו") – דכיון שהקב"ה העלה אותם "מועני (שעבוד) מצרים", צריכים להודות על כל ארץ שתנתן להם, שאפילו אם אינה "ארץ טובה", ה"ז באין-ערוך ל"עני מצרים", ועאכ"כ כש"אני אמרתי להם שהיא טובה", ולא עוד אלא ש"חברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים", שאפילו חברון, "טרשין שבארץ ישראל", טובה שבעה חלקים מצוען שהיא המעולה שבארץ מצרים המעולה ככל הארצות (פרשתנו שם, כב ובפרש"י).

השליחות (בנוגע לכיבוש הארץ⁶⁴), "אפס כי עז העם גוי לא נוכל לעלות וגו"⁶⁵, היו כל בני נכנסים לארץ מיד בשמחה ובחפץ גדול.

והמרגלים דיהושע – לא נשלחו לראות את טיב הארץ (כיון ששליחות זו נתקיימה כבר במילואה ע"י המרגלים דמשה), אלא שליחותם היתה לצורך כיבוש הארץ, כי, כיבוש הארץ ע"י יהושע לא ה"י בדרגא (נעלית כ"כ) כמו הכיבוש שה"י צריך להיות ע"י משה⁶⁶, ולכן היו זקוקים גם לפעולות בדרך הטבע⁶⁷, החל משילוח מרגלים, כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי⁶⁸.

ה. עפ"ז יש לבאר פרטי השינויים שבין שילוח המרגלים דמשה לשילוח המרגלים דיהושע:

בזמנו של משה לא צוה הקב"ה לשלוח מרגלים, כיון שהסיבה (העיקרית) לשילוח מרגלים כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי אינה שייכת בכיבוש הארץ ע"י הקב"ה. אלא "לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו", שרצונם ה"י לשלוח מרגלים כדי לחפור את הארץ, הסכים משה לכך מתוך תקוה שיחזרו בהם כשיראו שאינו מעכב⁶⁹, ובראותו שאינם חוזרים בהם,

(54) וגם בענין הריגול – כדברי משה בהתוכחה שבפ' דברים: "וירגלו אותה".

(55) שם, כח"לא.

(56) ראה לקו"ש ח"ט ע' 9 וילך. ועוד.

(57) אף שכיבוש יריחו (מנעולה של ארץ ישראל) ה"י באופן נסי – ע"י ההקפות והכהונים עם ארון הברית, התקיעה בשופרות כו' (משא"כ המשך הכיבוש דכל א"י).

(58) אף שגם שילוח המרגלים לא ה"י בתור ריגול (לדעת הדרכים ומבוא הערים) בדרך הטבע ממש, אלא מעין ודוגמא בלבד, שלכן אמר להם יהושע "לכו ראו את הארץ ואת יריחו" (כנ"ל הערה 25).

(59) כפרש"י דברים א, כג: "משל לאדם שאומר לחבירו כו' אף אני הוריתי לדבריהם שמא תחזרו בכם כשתראו שאיני מעכב".

כמפורש בקרא⁶⁴ (שנאמר קרוב לסוף שנת הארבעים) "אך בגורל יחלק את הארץ", והחלוקה ע"פ הגורל בפועל⁶⁵ היתה לאחר כיבוש הארץ ע"י יהושע⁶⁶, הוצרכו כל י"ב הנשיאים לתור את הארץ כולה, שע"ז ידעו בוודאות שראו גם חלקם בארץ.

ולכן היתה שליחותם בפירסום (ופשיטא שלא באופן ד"מרגלים הרש"י) – לא מבעי בנוגע להידיעה דכל בני, כיון שכוונת שליחותם היתה שיגידו לכל בני טובת הארץ כדי לשמח לבם ויעלו בחפץ גדול, אלא גם בנוגע ליושבי הארץ, שנוסף לכך שלא עשו פעולות להטמין את עצמם כמרגלים (שמשתדלים גם להתערב בין יושבי הארץ כדי לשמוע דיבוריהם ולהכיר במחשבתם אם פוחדים מהאויב וכיו"ב), כיון שלא נשלחו לרגל את הארץ, לא חששו לעורר תשומת-לב דיושבי הארץ ע"י הליכתם יחד (בגלל הצורך בדבר כדי למלא שליחותם בראיית הארץ בשלימות, שכולם יראו כל חלקי הארץ כולה), כי, כמו שכיבוש הארץ הוא ע"י הקב"ה, שלא בדרך הטבע, כך גם שילוח והליכת המרגלים הוא שלא בדרך הטבע, ללא חשש מסכנה טבעית (אלא שבפועל עשה הקב"ה נס שיהיו טרודים באבלם ולא יתנו לב אליהם).

(64) פינחס כו, נה.

(65) לתשעת המטות וחצי המטה שקיבלו נחלתם בעבר הירדן מערבה, משא"כ שני המטות וחצי המטה שקיבלו נחלתם בעבר הירדן מזרחה ע"י משה, אבל, קרוב לסוף שנת הארבעים, לאחר שביקשו שלא לעבור את הירדן, ועד אז היו סבורים שכל בני ינחלו בעבר הירדן מערבה (ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ חוקת תשנ"ו ס"ה ואילך).

(66) יהושע יד, א ואילך.

בשבת נפתלי שמפרש רש"י "זו בקעת גינוסר" (שם, כא) – ה"ז פירוש רש"י (שבמקום זה נתקיימה ברכת יעקב), ולא תפרש בדברי יעקב.

דכיון ששליחותם לראות את הארץ היא כדי "לשמחם במעלותי" .. ויעלו בה בחפץ גדול", הי' צורך לשלוח הנשיאים דכל י"ב השבטים, שכל אחד מהם מכיר התכונות והצרכים ודואג במיוחד ומשתדל בטובתו של שבטו, שיראו במו עיניהם את כל ארץ ישראל שתתחלק לי"ב שבטי ישראל⁶², וכאשר כל שבט מי"ב השבטים ישמע מהנשיא שלו שכל הארץ כולה (ובמילא גם החלק דשבט זה) טובה מאד, ישמח לב בניו ויעלו בה בחפץ גדול.

ומטעם זה הלכו כל י"ב המרגלים לתור את כל הארץ, לארכה ולרחבה (במשך ארבעים יום), ולא באופן שכל א' מהם ילך לחלק מסויים בארץ השייך לשבטו – דכיון שהשליחות ד"ב נשיאי ישראל היא כדי שכל נשיא יוכל להעיד ולהבטיח לשבטו שראה במו עיניו את חלקם בארץ הטובה, הרי, כל זמן שלא נתחלקה הארץ לי"ב השבטים לא הי' ידוע היכן הוא חלקו הפרטי של כל שבט ושבט⁶³ (שנקבעה ע"פ גורל,

(62) ולכן "לא הי' שבט לוי עמהם" (פרש"י דברים א, כג), כיון שלא קיבל חלק ונחלה בארץ. (63) ואף שבכרכת יעקב נתפרש "וזבולון* לחוף ימים ישכון גר וירכתו (סוף גבולו) על צידון" (ויחי מט, יג (ובפרש"י)) – הרי (נוסף לכך שנתפרש רק בזבולון ולא בשאר השבטים**), מלבד החלק לחוף ימים קיבלו נחלתם גם בהר ובשפלה כו, שהרי "אין לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק כו" (ב"ק פא, ב). וראה לקמן סי"א.

(* ועד"ז ביוסף, "ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך", "שכס ממש" – הי"ז חלק אחד יתירה על אחיך" (שם מח, כב ובפרש"י).

(**) וגם בשבט יהודה ישכר ואשר שנירמז בהם ע"ד חלקם בארץ – "נתנבא על ארץ יהודה שתהא מושכת יין כמעייני", "ראה (ישכר) לחלקו ארץ מבורכת וטובה להוציא פירות" ביחלקו של אשר .. יהיו זיתים מרובים" (פרש"י שם, יא'ס"כ) – לא נתפרש היכן היא ארצם. ועד"ז בשבט גד, "ככל גדודיו ישובו על עקבם לנחלתם שלקחו בעבר הירדן" (פרש"י שם, יט), (ובנותר מנשה ש"נסלו חלק בשני עברי הירדן" (פרש"י שם, כב) – לא תפרש המקום המדויק, וגם

מבואר בכ"מ ע"ד מעלתם של המרגלים – כמפורש בקרא "כולם אנשים" ("לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו") ראשי אלפי ישראל המה", שנבחרו מכל שאר בני"י ("מן הברורים שבכם מן המסולתים שבכם" 71) – ש"היו במדרגה גבוה מאד ולא רצו להשפיל את עצמם למצוות מעשיות שהוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה למטה .. ורצו להיות במדבר דוקא" 72, שבו הי' כל עסקם בלימוד התורה (שניתנה במדבר 73, במעמד ומצב שלא היו צריכים לעסוק בעניני העולם (כולל העסק דאדם חורש אדם זורע)), ועד כדי כך, שגם לאחרי החטא נאמר עליהם ש"אינן להם חלק לעולם הבא" 74 מפני שמדרגתם גדולה יותר מעולם הבא, שלכן אינן עולם הבא בגדר של "שכר" עבורם 75.

ואינו מובן: לאחרי גדול הפלאת מעלת המרגלים – איך יתכן שהתוצאה משילוח המרגלים בפועל ממש (לא מצד כוונתם ומחשבתם) היתה אך ורק באופן בלתי-רצוי?

ויש לומר – ע"פ האמור לעיל – שגם בפועל ממש היתה תועלת רצוי' משילוח המרגלים, כי, בשוכם ובאמרם "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרי", ידעו כל בני"י בבירור ובוודאות (לא רק באופן של אמונה) טובת ומעלת הארץ, וידיעה זו הועילה ופעלה פעולתה – לאחרי משך זמן 76, בנוגע לכיבוש וכניסה לארץ בזמן

משא"כ במרגלים דיהושע – כיון ששליחותם לא היתה לראות טובת הארץ (שכבר נודע הדבר ע"י המרגלים דמשה), אלא ע"ד וברוגמת 67 כל הבאים להלחם בארץ נכרי' בדרך הטבע, לכן, "וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים חרש": שנים בלבד, ולא י"ב, ואנשים סתם, ולא נשיאי ישראל, כיון שהצורך ביי"ב נשיאים הוא כדי להודיע לכל בני"י טובת הארץ על כל חלקי, אבל כדי לרגל את הארץ מספיק (ואדרבה: מוטב יותר) לשלוח שנים (ולא י"ב) ואנשים סתם (לא נשיאים) 68, ו"מרגלים (ששליחותם באופן ד'חדש" דוקא, הן בנוגע לבני", שאין צורך שכל בני"י ידעו שנשלחו מרגלים (ומוטב שלא יודעים ומפרסמים כדי שלא יתפרסם לחז"ן), כי אם שרי הצבא וכיו"ב, שצריך להורות הדרך שילכו בה, ועאכו"כ בנוגע ליושבי הארץ, שהוצרכו לעשות פעולות להסתיר את עצמם.

ובשמעם את דברי רחב "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה איתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם .. וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם" 69 – לא היו צריכים לצאת לרחובה של עיר לשמוע מה בפי הבריות, ולכן (לאחרי שהתחבאו ג' ימים בהר עד שוב הרודפים) חזרו אל יהושע ואמרו "כי נתן ה' בידנו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו" 70, כיון שנתמלאה שליחותם.

ו. עפ"ז מתורצת תמיהה כללית בפרשת המרגלים:

(71) פרש"י דברים א, כג.

(72) לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

(73) עירובין נד, א. ואה לעיל ע' 229 ואילך.

(74) סנהדרין קח, א.

(75) ראה מגלה עמוקות עה"ת פרשתנו יד, לה.

הנסמן בלקו"ש חכ"ג ע' 102 הערה 60.

(76) להעיר מאבות פ"ד מ"ג: "אין לך אדם שאין לו שעה" – שכודאי ש"אותה שעה" פועלת

(67) אבל לא ממש, כנ"ל הערות 57-58.

(68) "כדרך העמים השולחים מרגלים שישלחו איש אחד או שנים .. ושיהיו אנשים יריקים ופחוזים" (אברבנאל שם), "דרכם לשלוח קלי עולם מפני שהם מסתכנים" (אלישך שם).

שם ב, ט"א.

(70) שם, כד.

לעבודתו ויגיעתו בהמלחמה, ועד ל"שלל רב", בריבוי גדול ועד לריבוי שאין למעלה הימנו (שאו נקרא "רב" באמיתיות ובשלימות).

וזהו הרמז בהדיוק "אותה שעה כשרים היו" – שתוכן שליחותם לתור את הארץ (כהתחלה ופתיחה להכיבוש והכניסה לארץ דכל בניי שיעלו בשמחה ובחפץ גדול) הו"ע בירור התחתון באופן ד"כמוצא שלל רב" (ר"ת "כשר"), שזוהי כללות העבודה דכיבוש וכניסה לארץ על מנת לעסוק בבירור הארץ הלזו התחתונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שעי"ז נעשה אמיתת ושלימות הענין ד"כמוצא שלל רב", "כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא, שיאיר אור ה' א"ס ב"ה במקום החושך והס"א של כל עוה"ז כולו ביתר שאת ויתר עוז ויתרון אור מן החושך כר"ם⁸³.

ז. ובפרטיות יותר יש ב' אופנים- שלבים בשילוח המרגלים שמצטרפות זל"ז ומשלימות זא"ז – שילוח המרגלים דמשה, "שנים עשר אנשים איש אחד לשבט", ושילוח המרגלים דיהושע, "שנים אנשים":

ובהקדם ביאור הצורך דשילוח "שנים עשר אנשים איש אחד לשבט" (כדי שכל נשיא ונשיא יראה חלק הארץ דשבט) בפנימיות הענינים – לפי שארץ ישראל נחלקת ליי"ב חלקים, כנגד י"ב שבטי ישראל, אשר, כל שבט ושבט במסילתו יעלה, שלכל שבט יש אופן עבודה שלו ןולדוגמא: החלוקה הכללית דבנ"י לישיב חבולון, יושבי אוהל ובעלי עסק, מארי תורה ומארי עובדין טבין⁸⁴, ועד"ז בנוגע להחלוקה הפרטית די"ב

יהושע, שעלו בשמחה ובחפץ גדול (גם) על סמך דברי המרגלים דמשה שראו טובת הארץ בעיני בשר.

ובעומק יותר – ע"פ פנימיות הענינים – שבשליחותם לתור את הארץ פעלו ענין גדול ביותר⁷⁷ (לא רק לאחר זמן, אלא גם) ב"אותה שעה" (כהדיוק בפירוש רש"י "אותה שעה כשרים היו") – התחלה ופתיחה⁷⁸ דכיבוש וכניסה לארץ ע"י כל בניי⁷⁹.

ויש להוסיף ולהמתיק, שבכללות הענין דכיבוש וכניסה לארץ (ובפרט בהקדמת שילוח המרגלים) מודגש הענין דבירור התחתון⁸⁰, וענין זה מודגש ביותר בהעל"י בשמחה ובחפץ גדול כתוצאה משילוח המרגלים דמשה שראו טובת הארץ בעיני בשר – שהשמחה והחפץ היא לא רק מצד האמונה בה' ("אני אמרתי להם שהיא טובה"), אלא גם מצד התחתון.

ויש לומר, שענין זה מרומז בדיוק לשון רש"י "אותה שעה כשרים היו" – "כשרים" דייקא, ולא צדיקים וכיו"ב: "כשר" ר"ת "כמוצא⁸¹ שלל רב"⁸²: "שלל" – דבר שהי' תחילה אצל האויב והמנגד ונלקח במלחמה, ובה גופא "כמוצא שלל" – באופן של מציאה, היינו, שה"שלל" הוא שלא בערך

פעולתה, אף שיתכן (מאיו סיבה שהיא) שהפעולה תהי' לאחר משך זמן.

(77) ראה גם באר מים חיים שבעריה 19.
(78) וכיון ש"כל ההתחלות קשות" (מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה), ובפרט בפתיחת דרך חדשה (ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74. וש"נ) – לכן הוצרך הדבר להיות ע"י "כל נשיא בהם .. ראשי אלפי ישראל", ובשליחותו של משה דוקא.

(79) ע"ד פעולת משה ע"י ראית הארץ (ראה צפע"ו עה"ת ברכה לד, א).

(80) ולכן הי' כיבוש הארץ בפועל (לאחרי שילוח המרגלים בדרך הטבע) ע"י יהושע דוקא – "כפני לבנה" (ב"ב עה, סע"א).

(81) תהלים קיט, קסב.

(82) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' קצח.

(83) תניא פל"ו.

(84) ראה תניא אגה"ק ס"ה (קט, א). ובכ"מ.

שהפעולה דכל נשיא לתור את הארץ כולה, גם חלקי הארץ דשאר השבטים, היא, מצד הציווי "ואהבת לרעך כמוך"⁹², כיון ש"כל ישראל ערבים (ומעורבים) זה בזה"⁹³, ועד ל"קומה"⁹⁴ אחת שלימה"⁹⁵.

ובעומק יותר – שע"י ההתאחדות דכל שבטי ישראל שמודגשת בכך שכל נשיא הלך לתור את הארץ כולה נעשית הפעולה דביורר הארץ באופן נעלה יותר, להיותה מצד וע"י דרגא נעלית בישראל שלמעלה מהתחלקות לי"ב שבטים, הבחי' שלמעלה מהתחלקות, כפי שנמשכת וחודרת בדרגת ההתחלקות, כדלקמן.

ח. ובהקדם ביאור הקשר והשייכות דשילוח המרגלים לחודש סיון – ששילוח המרגלים הי' בכ"ט סיון⁹⁶, ומודגש גם בהקריאה דפרשת המרגלים קרוב לטימו של חודש סיון – החודש דמתן-תורה:

ידוע שביורר העולם נעשה בכח וע"י העבודה דישראל בתורה, ובלשון הקבלה והחסידות⁹⁷ "בחכמה (דוקא) אתברירו", חכמת התורה⁹⁸. ויש לומר, שמתעם זה הי' שילוח המרגלים (ההתחלה והפתיחה דביורר העולם בהכיבוש והכניסה לארץ) בטימו של חודש סיון – כשיוצאים מזמן מ"ת

שבטי ישראל⁹⁵, ובהתאם לכך יש לו גם חלק א' מי"ב חלקי הארץ שביוררו שייך לאופן העבודה דשבט זה⁹⁶, ובצירוף העבודה די"ב שבטי ישראל ("יחד שבטי ישראל"⁹⁷) בביורר י"ב חלקי הארץ נעשה הביורר דכל הארץ כולה, כל פרטי ההתחלקות שבה הכוללים כל פרטי ההתחלקות שבארץ הלזו התחוננה⁹⁸ (כל העולם כולו שנברא בשביל ישראל⁹⁹), כיון שארץ ישראל כוללת ויש בה מכל הארצות (כמבואר במדרשי חז"ל⁹⁰).

ועפ"ז צריך להבין הטעם (בפנימיות הענינים) שכל א' מי"ב נשיאי ישראל הלך לתור את הארץ כולה, לא רק החלק דשבטו (ובפרט שהי' ידוע החלק (לכמה שבטים) מברכת יעקב⁹¹), אלא גם החלקים דשאר השבטים – דלכאורה, כיון שעבודתו של שבט זה היא בחלק מסויים השייך לו, מהו הצורך ומהי התועלת בכך שיתור גם את החלקים דשאר השבטים, שעבודת ביוררם שייכת ונעשית ע"י שאר השבטים?

והביאור בזה – בפשטות –

(85) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 54. וש"נ.

(86) להעיר מספרי עקב יא, יו"ד: י"ב ארצות ניתנו כנגד י"ב שבטי ישראל, ולא שוו טעם פירות ארצו של זה כטעם פירות ארצו של זה".
(87) ברכה לג, ה.

(88) להעיר מהענין די"ב גבולי אלכסון – "כמו עד"מ האלכסון שכולל ומאחד ב' קצוות גשמיים מזרח ומערב מעלה ומטה כו", התכללות והתאחדות דרשה קצוות (ראה אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך).

(89) פרש"י עה"ת בתחלתו. ובכ"מ.

(90) ראה ספרי ר"פ עקב (הובא ביל"ש פרשתנו רמז תשמג); "א"י שהיתה חביבה מכל נבראת קודם לכל, שנאמר עד לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל, ארץ אלו שאר ארצות... וראש עפרות תבל זו ארץ ישראל... למה נקראת תבל שמה שהיא מתובלת בכל, שכל הארצות יש בה מזה שאין בו... אבל א"י איתה חסרה כלום כו".
(91) ראה לעיל הערה 63.

(92) קדושים יט, יח.

(93) שבעות לט, סע"א. וש"נ.

(94) ראה בארוכה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

(95) ולהעיר, שהדין שעשרה מישראל נקראים "עדה" (מציאיות אחת) – למדים מפרשת המרגלים (מגילה כג, ב – הובא בפרש"י פרשתנו יד, כז). – נתבאר בארוכה בלקו"ש (חלק לג) שלח תשמ"ו.

(96) תענית כט, א.

(97) ראה ע"ח ש"י"ח פ"ה. של"ח דרוש א. תניא אגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. ובכ"מ.

(98) ויש לומר, שענין זה מרומנו גם ב"שלח לך, לדעתך" – שעיקר ושליומות הביורר הוא ע"י חכמה בשלימותה, שכוללת גם (בינה ובעיקר) דעת.

שה' אחד והוא ית' וחכמתו אחד¹⁰⁵, לכן גם התורה היא "תורה אחת"; ומצוות הם באופן של התחלקות, תרי"ג מצוות, רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, כי המצוות הם ציוויים להאדם איך להתנהג בעולם, וכיון שמציאות האדם והעולם היא באופן של התחלקות לתרי"ג, רמ"ח אברים ושס"ה גידים ד"עולם קטן זה האדם"¹⁰⁶, ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא באדם"¹⁰⁷, לכן גם המצוות נחלקים לתרי"ג.

ובפרטיות יותר בתורה עצמה – החילוק שבין נגלה דתורה לפנימיות התורה: נגלה דתורה, "ששים מסכתות" שמבארים פרטי ההלכות דאיסור והיתר טומאה וטהרה כשר ופסול שעל ידם נעשה בירור העולם, הם באופן של התחלקות; ופנימיות התורה, שמבארת עניני אלקות, "דע את אלקי אביך"¹⁰⁸, היא באופן של אחדות ("לית תמן כו' מחלקות"¹⁰⁹, גם מלשון התחלקות).

ודוגמתו בישראל – שענין האחדות הוא מצד הנשמה, ש"כולן מתאימות ואב א' לכולנה .. מצד שרש נפשם בה' אחד"¹¹⁰, וענין ההתחלקות הוא מצד הירידה בגוף ("שהגופים מחולקים"¹¹⁰) כדי לברר העולם.

ובפרטיות יותר בעבודת הנשמה עצמה – שענין ההתחלקות הוא מצד הכחות הפרטיים דשכל ומדות, וענין האחדות הוא עצם הנשמה שלמעלה מהתחלקות דכחות פרטיים, שהתגלותה ע"י הביטול והעדר המציאות.

(105) ראה רמב"ם ה' יסוה"ת פ"ב ה"י.

(106) ראה תנחומא פקודי ג. ועוד.

(107) אבות דר"ג ספלא.

(108) דה"א כה, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב.

ובכ"מ.

(109) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' בתניא

אגה"ק סכ"ו.

(110) תניא רפלא.

לעבודה דבירור העולם⁹⁹ בכח וע"י התורה.

וכיון שבישראל ותורה ישנם ב' דרגות (בכללות), דרגת האחדות, ודרגת ההתחלקות¹⁰⁰, כידוע¹⁰¹ ש"ישראל" ר"ת "יש ששים ריבוא אותיות לתורה", שלכל א' מישראל יש אות פרטית בתורה (שממנה נמשכת חיותו כו')¹⁰², שע"פ דין צריכה להיות כל אות מוקפת גויל¹⁰³, כל אות בפני עצמה, וביחד עם זה, כל ס"ר האותיות דס"ר בני"י הם מציאות אחת, "תורה אחת", כספר תורה שכשרותו תלוי' בכשרות כל האותיות שבו (לא חסר ולא יתיר)¹⁰⁴ – יש לומר, שבהתאם לכך ישנם ב' אופנים בבירור העולם (שנברא בשביל ישראל ובשביל התורה⁹⁹), בירור מצד דרגת ההתחלקות שבתורה ובישראל, ובירור (נעלה יותר) מצד דרגת האחדות שבתורה ובישראל.

ט. וביאור הענין:

ב' הדרגות שבתורה, דרגת האחדות ודרגת ההתחלקות, הם (בכללות) תורה ומצוות: תורה היא תורה אחת, כי התורה היא חכמתו של הקב"ה, וכיון

(99) ומודגש גם בהקריאה בתורה כשבת מברכים חודש תמוז, חודש הרביעי – כי, החילוק שבין חודש השלישי לחודש הרביעי הוא ע"ד החילוק שבין בחי' המשפיע לבחי' המקבל (גימ"ל דל"ת – "גמול דלים" (שבת קד, א), ולכן, כשבת האחרון חודש השלישי מברכים חודש הרביעי, שזוהי הנתינת-כח להציאה והירידה למטה לעסוק בבירור העולם.

(100) החל מההתחלקות לשלש – "אוריין תליתאי כו' לעם תליתאי" (שבת פה, א).

(101) מגלה עמוקות אופן קפו.

(102) ראה סה"מ תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 41 (הב'). ועוד.

(103) מנחות כט, א. רמב"ם ה' תפילין פ"א ה"ט. טוש"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. או"ח סל"ב ס"ד. שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ה.

(104) ראה זח"ג ע"א, א. תקי"ז תכ"ה. שו"ת נוב"י מהר"ת או"ח סק"ט. אבני נור יו"ד ח"ב סשע"א.

וענין זה נעשה ע"י ומצד בחינת האחדות שבישראל ובתורה – לא .. מדעתו רק שהשי"ת ציוהו – לא מצד בחי' הדעת (כחות פנימיים), ודעת האדם שהוא באופן של מציאות, אלא מצד ציווי הקב"ה, באופן של קבלת עול וביטול דהנשמה שלמעלה מהתחלקות, בכל ישראל בשוה.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב"שנים אנשים מרגלים חרש":

"שנים", ולא שנים עשר – כי, בעבודה דקב"ע וביטול לא נוגע פרטי ההתחלקות דעשר כחות (עשר הנוספים על השנים), כי אם ב' הקוין דחיוב ושלילה, עשה ולא תעשה¹¹³.

"אנשים" סתם, ולא נשיאי ישראל – כי, ענין הקב"ע והביטול¹¹⁴ הוא בכל ישראל (בשוה)¹¹⁵.

"מרגלים חרש" – שהעבודה שמצד הקב"ע וביטול היא (לא מתוך פירסום ורעש, אלא) בחשאי, "הצנע לכת עם אלקיך"¹¹⁶.

יא. ויומתק יותר ע"פ המבואר במדרשי חז"ל¹¹⁷ ש"שנים אנשים" ששלח יהושע הם כלב ופינחס:

כלב – הוא היחידי (נוסף על יהושע) שנשאר מהמרגלים דמשה, כיון

והיחידוש שבדבר – שאף שעיקר העבודה דבירור העולם היא מצד דרגת ההתחלקות שבתורה ובישראל, ואילו דרגת האחדות שבתורה ובישראל היא למעלה מהעולם, מ"מ, צריכה להיות העבודה בעולם גם מצד דרגת האחדות שבתורה ובישראל, שע"ז נעשה בירור העולם בתכלית השלימות, שנמשך ומתגלה בעולם דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, ועד לאחדות הפשוטה.

י. ויש לומר, שב' האופנים דבירור העולם (מצד דרגת ההתחלקות ומצד דרגת האחדות) מרומזים בב' האופנים דשילוח המרגלים, ע"י משה וע"י יהושע:

בשילוח המרגלים דמשה – שנים עשר אנשים איש אחד לשבט" שהלכו לתור את כל י"ב חלקי הארץ שנתחלקה לי"ב השבטים – מודגשת הפעולה דבירור הארץ באופן של התחלקות;

וענין זה נעשה ע"י ומצד בחינת ההתחלקות שבישראל ובתורה – "לדעתך" – בחי' הדעת, שכולל גם חכמה ובינה, וכל המדות שנולדים מן המוחין¹¹¹, כחות פנימיים שהם באופן של התחלקות, ו"לדעתך" דייקא, דעת האדם, שרומז על הירידה וההתלבשות דתורה (דעת) בדעת האדם, שאז שייך ונעשה בה ענין של התחלקות.

ובשילוח המרגלים דיהושע – "שנים אנשים" (ולא י"ב), ולא הלכו לתור את הארץ כולה, כי אם ליריחו, מנעולה של ארץ ישראל¹¹² (שכוללת כל הארץ כולה) – מודגשת הפעולה דבירור כללות הארץ באופן שלמעלה מהתחלקות;

(113) וכמודגש במ"ת (שאו הי' הביטול בתכלית השלימות עד שפרחה נשמתן) – "אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי" (פרש"י פרשתנו טו, כב).
(114) ובפרט ע"פ המבואר במדרשי חז"ל ש"שנים אנשים" היו כלב ופינחס, ואעפ"כ, נזכרו בכתוב כ"שנים אנשים" סתם (כמו מרגלים ע"ד הרגיל – וראה לעיל הערה 68), שבוה מודגש עוד יותר ענין הביטול.

(115) ואדרבה – בהפשיטות דאנשים פשוטים מתגלה פשיטות העצמות (ראה כש"ט הוספות סקני"ד ואילך. וש"נ).

(116) מיכה ו, ח.

(117) כני"ל הערה 27.

(111) ראה תניא ספ"ג.

(112) תנחומא בעלותך י"ד. במדב"ר פט"ו,

טו. ועוד.

ויש לומר, שה"חלוקה" ליי"ג שבטים דלעתיד לבוא קשורה עם דרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות – י"ג בגימטריא אפ"ח:

חלוקת הארץ לעתיד לבוא תהי' באופן ש"הקב"ה מחלק להן בעצמו, שנאמר¹²⁸ ואלה מחלוקתם נאום ה'י"ג¹²⁰, שמזה מובן, שגם החלוקה היא מצד ובאופן של אחדות, שלכן, "לא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא, העולם הזה אדם יש לו שדה לכן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לכן, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק¹²⁹, שנאמר שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד, הקב"ה מחלק להן בעצמו כו"¹²⁰.

וההסברה בזה (בפנימיות הענינים) – שבזמן הזה נעשה בירור העולם ע"י המשכת וגילוי דרגת האלקות השייכת לעולם שלכן מתלבשת בהתחלקות שבעולם, ולעתיד לבוא (לאחרי שיושלם בירור העולם) תהי' גם המשכת וגילוי דרגת האלקות שלמעלה מההתחלקות דעולם, אחדות הפשוטה, ע"י האחדות דישראל שיהיו כולם בדרגת שבט לוי – "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו .. ה"ז

(128) יחזקאל מח, כט.

(129) ומ"ש בב"ק (שבהערה 63) שגם בחלוקה דעה"ז "אין לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובגבעה ובעמק" – ה"ז רק בנוגע לכללות השבט, משא"כ לעוה"ב ה"ז בנוגע לכל אחד מישראל, "ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד", "אי נמי", בעולם הזה אין להם בשוה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו חן הכל שיעור שוה" (תוד"ה העולם הזה ב"ב שם).

(* כ"י התיורח הא' הוא רק להגירסא "אין לך כל שבט ושבט מישראל כו". משא"כ להגירסא (בב"ק) "אין לך מישראל" (שזוהי הגירסא הרווחת שמביא תוס' בב"ב, ואח"כ מוסיף "ומירוה אית דגרט אין לך שבט ושבט מישראל").

ש"היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו"¹¹⁸. אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי – למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל"¹¹⁹?

ויש לומר הביאור בזה – ע"פ דברי הגמרא¹²⁰ "עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים", שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמ"ש¹²¹ "שער לוי אחד":

"למה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביתוה עם אחיו – מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר¹²² יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין .. אלא הם חיל השם, שנאמר¹²³ ברוך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר¹²⁴ אני חלקך ונחלתך"¹¹⁹.

אבל לעתיד לבוא – כיון ש"באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר¹²⁵ כי מלאה הארץ דעה את ה'י"ג¹²⁶, ועד ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד .. שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"¹²⁷ – לא יהי' צורך בהבדלה דשבט לוי מדרכי העולם שיהי' אז בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבט לוי חלק ונחלה בארץ.

(118) פירשתנו יד, כד.

(119) רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב.

(120) ב"ב קכב, א.

(121) יחזקאל מח, לא. ב"ב שם.

(122) ברכה לג, יו"ד.

(123) שם, יא.

(124) קרח יח, כ.

(125) ישעי' יא, ט.

(126) רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.

(127) שם בסיום וחותם ספרו.

לכבודו"¹³³, ו"אין כבוד אלא תורה"¹³⁴, ובלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו ("מתכיפין התחלה להשלמה"¹³⁵ באופן מחודש ונעלה יותר) "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' וכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו", "הוא שהתורה אומרת אין¹³⁶ עוד מלבדו"¹³⁷.

ויש לומר, שההכנה לשלימות הארץ לעתיד לבוא, כשתתחלק הארץ ליי"ג שבטים, גם "שער לוי אחד", ע"י ומצד דרגת האחדות שבישראל ובתורה, התחילה בשילוח המרגלים ע"י יהושע, שהוסיף על השליחות דמשה עי"ז ששלח (נוסף על כלב, מהמרגלים ששלח משה) גם את פינחס¹³⁸, משבט לוי, שבט היי"ג, בגימטריא אחד¹³⁹.

יב. ע"פ המבואר לעיל שבכללות הענין דשילוח המרגלים (הן במרגלים דמשה, והן ובהדגשה יתירה) במרגלים דיהושע) מודגשת הפעולה דבירור הארץ גם ובעיקר מצד וע"י דרגת האחדות שבישראל ובתורה – יש לבאר גם הקשר והשייכות דפרשת המרגלים לפרשת ציצית:

ובהקדם ביאור מעלתה של מצות ציצית, שעם היותה מצוה פרטית, ה"ה

נתקדש קדש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים .. כמו שזכה לכהנים ללוים"¹³⁰.

ובפרטיות יותר (לעתיד לבוא גופא) – ה"ז החילוק שבין המעמד ומצב ד"מלאה הארץ דעה את ה'" (כמ"ש הרמב"ם בהלכות תשובה) להוספה (בהלכות מלכים) ד"כמים לים מכסים"¹³¹:

"מלאה הארץ דעה את ה'" – שהמציאות ד"הארץ" מלאה וחדורה כולה ב"דעה את ה'" – מצד וע"י דרגת האלקות שבערך להארץ, שזוהי דרגת התורה ("דעה את ה'") שיוודת ונמשכת לפי ערך גדרי העולם (דרגת ההתחלקות שבתורה).

ולמעלה מזה, "כמים לים מכסים" – שהמציאות דהארץ מכוסה לגמרי במי הדעת – מצד וע"י דרגת האלקות שלמעלה מהארץ, תורה ("דעה את ה'") בטוהרה, חכמתו של הקב"ה ("תורה אחת"), אשר, ע"י המשכתה והתגלותה בעולם ניכר ונראה בגלוי שהמציאות דכל העולם אינה אלא ההתגלות דחכמתו של הקב"ה, "כולם בחכמה עשית"¹³², וכמארז"ל "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא

(130) רמב"ם טף הל' שמיטה ויובל. – ומסיים: "הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי", בחי' הגורל שבנשמה, עצם הנשמה, שהיא בכל ישראל בשוה*.

(131) ראה גם "הדרן על הרמב"ם" (משיחות ש"פ לך לך) ש.ו. (לעיל ח"א ע' 251 ואילך). ושי"ג.

(132) תהלים קד, כד.

(133) אבות ספ"ו.

(134) שם מ"ג.

(* ולהעיר, שגם חלוקת הארץ היא "בגורל" – שההתחלקות (חלוקה) קשורה עם העצם שלמעלה מהתחלקות (ראה טה"מ מלוקט ח"א ע' קלט ואילך. ושי"ג).

(* וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ח: "המלך המשיח נוטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד משלשה עשר. ודבר זה חק לו ולבניו עד עולם" (זה

(135) נוסח "מרשות" לחתן בראשית.

(136) ואתחנן ד, לה.

(137) הלכה ד.

(138) ולהעיר, ש"פינחס הוא אליהו" (זח"ב

קצ, סע"א. ועוד), מבשר הגאולה.

(139) ויומתק ע"פ דברי הגמרא (כ"ב שם)

"אידך (חלק היי"ג) למאן (דהא י"ב שבטים לחוד

הוא דשקלי ביהזקאל (שאף שנוסף לוי בא יוסף

במקום אפרים ומנשה) – רשב"ם שם) .. לנשיא

(למלך המשיח* – רשב"ם שם) .. דכתיב והנותר

לנשיא מזה ומזה גר" – ש"הנשיא הוא הכל",

שכולל ומאחד כל בניי.

מבואר בנבואת יחזקאל והנותר לנשיא .. למדנו שהי'

נוטל חלק כאחד השבטים, והנשיא הוא מלך המשיח

(רדב"ז שם)..

וחותמו בפרשת ציצית)¹⁴¹ – שגם העבודה הפרטית דכל שבט בכירור חלקו הפרטי בארץ, חדורה בנקודת האחדות (שבישראל ובהתורה) שלמעלה מהתחלקות, כמודגש בכך שהנשיא דכל שבט הולך לתור את הארץ כולה, גם החלקים דשאר השבטים.

יג. עפ"ז מוכן גם הלימוד וההוראה משילוח המרגלים בעבודת כאו"א מישראל – הדגשת נקודת האחדות שבישראל ובתורה:

גם עבודתו הפרטית של כאו"א מישראל כפי שמחולקים זמ"ז, כולל ובמיוחד בהענין ד"לדעתך" (עיקר מציאות האדם), ש"אין דיעותיהם שוות"¹⁴², צריכה להיות חדורה בנקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, כפי שמתבטאת (לכל לראש) באהבת ישראל ואחדות ישראל, שמתבונן בדעתו ("לדעתך") בצרכיו של הזולת לעזור ולסייע בכל המצטרך לו, הן ברוחניות והן בגשמיות, וכפי שאומרים בדיבור (ועיקמת שפתיו הוי מעשה¹⁴³) בהתחלת כל יום לפני התפלה¹⁴⁴: "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך"¹⁴⁵.

ובפרטיות יותר – בנוגע לב' החלוקות (הכלליות) שבישראל, ישכר וזבולן:

"שקולה כנגד (וכוללת) כל המצוות", שנאמר "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'" – דלכאורה אינו מובן: כיון שהמצוות הם באופן של התחלקות, להיותם ציוריים להאדם איך להתנהג בעולם בהתאם להתחלקות דהאדם ודהעולם – איך שייך שבמצוה פרטית יהיו כלולים כל מצוות התורה?

והביאור בזה – שגם המצוות (ציוריים להאדם איך להתנהג בעולם) ענינם האמיתי – מצוות התורה, חכמתו ורצונו של הקב"ה, ולכן יש בהם נקודת האחדות דה' אחד, שהוא ית' ורצונו וחכמתו אחד.

וענין זה ניכר בגלוי במצוות ציצית – "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי" – שע"י ראיית הציצית "שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג", רואים את נקודת האחדות שבכל פרטי המצוות – "מצוות הוי", מצוות התורה, רצונו וחכמתו של הקב"ה¹⁴⁰.

ומציצית נמשך גם בשאר המצוות – שקיומם יהי' (לא רק מצד דרגת ההתחלקות שבהם בערך וביחס להתחלקות דהאדם ודהעולם, אלא) גם מצד נקודת האחדות שבהם – "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", שעשיית כל המצוות תהי' באופן ד"מצוותי" ("מצוות הוי").

וזהו גם תוכן הענין דשילוח י"ב המרגלים לתור את הארץ (שסימו

(141) משא"כ שילוח ב' המרגלים דיהושע – בהפטורה של אחרי הקריאה דפרשת ציצית – אחדות שלמעלה מהתחלקות לפרטים*.

(142) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א. ועוד.

(143) סנהדרין סה, א.

(144) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.

(145) ועי"ז ניתוסף גם בעניניו הפרטיים ע"י תפלתו (בקשת צרכיו) – ש"תעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי" (שער הכוונות בתחלתו. ועוד).

(* ומצד זה שייך יותר להכלל דע"ז ושבת (ראה הערה הקודמת).

(140) והחידוש במצוות ציצית גם לגבי ע"ז ושבת (כנ"ל הערה 13) – שע"ז היא הכלל דכל המצוות לפני התחלקותן לתרי"ג, "אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמעונו, אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי", ושבת הו"ע כללי שלמעלה מהתחלקות, כיון ששבת הוא למעלה מהעולם, משא"כ מצות ציצית, להיותה מצוה פרטית, מודגש בה יותר החידוש דהתגלות נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות.

דמ"ת¹⁵¹), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשמם מופצים המעיינות בכל קצוי חבל ממש, ובמשך יובל שנים¹⁵² ("עולם"¹⁵³), אשר, ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר"), "דע את אלקי אביך", "לדעתך"¹⁵⁴, זוכים¹⁵⁵ תיכף ומיד ל"אותו הזמן .. (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

יד. וכן תהי' לנו – שתיכף ומיד ממש, ביום זה, יום הש"ק פרשת שלח, מתקיימת בפועל ממש הבשורה שבפרשת השבוע: "בישר להם שיכנסו לארץ", וכסיום וחזרתם הפטורה: "נתן ה' בידינו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו",

– כולל ובמיוחד (עיי"ז) שגם ברגעי הגלות האחרונים עומדים בתוקף על שלימות הארץ בנוגע לחלקי הארץ שכבר ניתנו ע"י הקב"ה לבעלותם של

נוסף להאחדות שנעשית עיי"ז שגם יושבי אוהל מקיימים מצות הצדקה, וגם בעלי עסק קובעים עתים לתורה, יכולה וצריכה להיות האחדות גם בכל א' מהחלוקות תורה וצדקה, ולדוגמא: בצדקה – שנותן צדקה גם לזכותו של הזולת, ודכו"כ מישראל, וישנם כאלה שהקב"ה בירכם בעשירות מופלגה שנותנים צדקה לזכותם של כל בני ובנות ישראל שבדור (פרוטה אחת או חמש פרוטות עבור כאו"א מישראל), והלואי שירכו כמותם בישראל, ובתורה – שלומד תורה גם עם הזולת, ועד לאופן ד"העמידו תלמידים הרבה"¹⁴⁶, ועד ש"מצות עשה של תורה על כל חכם וחכם מישראל (כל יחיד) ללמד את כל התלמידים"¹⁴⁷.

ויש להוסיף, שנקודת האחדות דישראל ודתורה היא בהדגשה מיוחדת בלימוד הרמב"ם (כהמנהג שנתפשט בשנים האחרונות ללמוד שיעור יומי ברמב"ם, ג' פרקים ליום) – שכל בני" מתאחדים בלימוד כל התורה ("מקבץ לתורה שבעל פה כולה"¹⁴⁸), כמשנ"ת בארוכה במק"א¹⁴⁹.

ועוד ועיקר – האחדות דישראל ודתורה שע"י הפצת המעיינות דפנימיות התורה ("סתים" שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד"סתים" דישראל עם "סתים" דקוב"ה¹⁵⁰) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי

151) ראה אג"ק אדמו"ר מהר"י"צ ח"ב ע' של"א. וש"נ.

152) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ"ח ("כח") סיון (שמתברך מיום הש"ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון.

153) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו. ו. ולהעיר גם מלקו"ת פרשתנו מ, ד ואל"ך.

154) כולל גם ההוספה ב"לדעתך" דמשה (ועיי"ז גם במשה שבכאו"א מישראל) – כמארו"ל "צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב" (ברכות בסופה. וש"נ), "האבות ומשרע"ה שהם בג"ע יותר מג' אלפים שנה ומתעלים בכ"י ג"פ כו" (סה"מ תרנ"ד ע' רכ. ועוד).

155) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפרצו מעינותיך (דהבעש"ט) חוצה (אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו).

146) אבות פ"א מ"א.
147) רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ב ולארה"ז שם ה"ח.

148) לשון הקדמת הרמב"ם לספר הי"ד.

149) לקו"ש חכ"ז ע' 229 ואל"ך. ועוד.

150) ראה זח"ג א, אג. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.

ושם מקריבים (לכל לראש) קרבן תודה על היציאה דכל בני ממאסר הגלות¹⁵⁹, ומנסכים היין בכל כלי שיר¹⁶⁰, ובפרט ה"שיר חדש" (לשון זכר) דגאולה שאין אחרי גלות¹⁶¹,

ולומדים "תורה חדשה (אשר) מאתי תצא"¹⁶² באופן ש"לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי"¹⁶³, ועוד והוא העיקר – שכל זה נעשה בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש.

בני שלא להחזיר ח"ו אף שעל משטחי ארץ ישראל לאומות העולם¹⁵⁶ –

וכל בני באים לארץ ישראל בשלימותה, שלימות בשלימות: ארץ עשר אומות (כולל גם ארץ קיני קניזי וקדמוני)¹⁵⁷ שתתחלק ל"ג שבטים, ובארץ ישראל עצמה – באים לירושלים עיר הקודש שלא נתחלקה לשבטים¹⁵⁸, ולבית המקדש השלישי,

(156) להעיר ממגילת תענית (פ"ג) * שבכ"ה סיון (ערב יום הש"ק זה) בטל הערעור דאזה"ע שהיו רוצים ליטול חלק מיהודה וירושלים ע"י ה"תשובה נצחת" של גביהה בן פסיסא.
(157) לך לך טו, יח"כא ובפרש"י.
(158) מגילה כו, א. וש"נ.

(159) במכ"ש וק"ו מהיציאה ממאסר דאיש פרטי* – "ארכעה צריכין להודות יורדי הים .. ומי שהי' חבוש בבית האסורים .. יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (ברכות נד, ב), ועאכו"כ היציאה דכל בני ממאסר דכל ד' הגלויות לגאולה שאין אחרי גלות.

(160) ראה רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ה.

(161) מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

(162) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

(163) ירמ"י לא, לג.

(* ומ"ש בסנהדרין (צא, א) "בכ"ד ניסן" – טעות הדפוס הוא. וצ"ל כ"ה במקום כ"ד, וסיון במקום ניסן (ודאי ט"ס הוא הואיל דמוכחש זה מהכא (ממגילת תענית), דספי מסתבר לומר דנתחלף התם מלת סיון להדפיס במקומו ניסן, מלומר דכל המעשה דהכא שלא במקומו עומד, דשייך לעיל פ"א" (הפרק דחודש ניסן) – ראה בארוכה תוס' חדשים למגילת תענית שם.

(* להעיר מהשייכות לכ"ח סיון – ראה לעיל הערה 152.